

Woordenlijst – Thema Amsterdammers en Slavernij

Akte

Een officieel document dat als bewijs dient van iets belangrijks. In zo'n schriftelijke verklaring of overeenkomst kunnen onder andere feiten, gebeurtenissen of verklaringen in worden vastgelegd.

Attestatie

Een schriftelijke getuigenverklaring die als bewijs dient van feiten en omstandigheden. Voorbeelden hiervan zijn verhalen over burenruzies, het Amsterdamse straatleven, het overlijden op zee en de slavenhandel.

Boedelinventaris

Een lijst die door een notaris of gerechtelijke instelling wordt gemaakt waarop persoonlijke bezittingen worden vermeld. Deze lijsten worden vaak gebruikt om de erfenis te verdelen.

Directeur-Generaal

Iemand die aan het hoofd stond van een kolonie. De directeur-generaal was na de gouverneur de persoon die belangrijke beslissingen over de kolonie nam.

Gouverneur

Het hoofd van een regering in een kolonie. De gouverneur nam alle belangrijke besluiten die betrekking hadden op de kolonie.

Heren XVII – Heren Zeventien

Dit was het centrale bestuur van de Verenigde Oost-Indische Compagnie. De zeventien heren hadden de hoogste autoriteit en namen de belangrijkste beslissingen over het centrale beleid van de compagnie.

Keurboek

Rond 1300 kreeg Amsterdam eigen stadsrechten. Zo kon de stad eigen wetten bedenken over zaken zoals markten, tol en rechtspraak. In een keurboek werden deze wetten (ook wel keuren) van een stad opgeschreven.

Klerk

Iemand die administratieve werkzaamheden uitvoert.

Koopman

Iemand die goederen opkoopt en later weer verkoopt. Een koopman is een ander woord voor handelaar.

Kostganger

Iemand die bij anderen tegen betaling inwoont en eten krijgt.

Min

Iemand die een kind van een ander borstvoeding geeft (vaak kregen ze hiervoor een vergoeding).

Monopolie

Het alleenrecht hebben op het verkopen van een product of het aanbieden van een dienst.

Notaris

Iemand die is bevoegd tot het samenstellen en ondertekenen van akten.

Onderkoopman

Een bepaalde rang bij de VOC. Een onderkoopman was medeverantwoordelijk voor de administratie van voedsel, lonen en goederen. Soms had diegene ook de leiding over een VOC-vestiging in Azië.

Particulier

Een zelfstandig persoon of bedrijf, maakt geen deel uit van de overheid.

Patroonschap

Een subkolonie die onder het bestuur van een patroon (beschermheer) stond. In de subkolonie waren er mensen die het lokale bestuur en het grondbezit in handen hadden. Zij moesten verantwoording afleggen aan de directeur-generaal van de kolonie.

Plantagehouder/-eigenaar

Iemand die één of meerdere plantages in bezit had.

Plantagelening

Plantagehouders sloten bij kooplieden-bankiers in de Republiek leningen af waarbij zij de slaafgemaakten als onderpand gebruikten. Door deze leningen stegen het aantal plantages en ook het aantal slaafgemaakten die plantagehouders konden aanschaffen.

Poorter

Een burger die het recht kreeg om in een stad met stadsrechten te mogen wonen en in aanmerking kwam voor een bestuurlijke functie. Zij stonden in hoger aanzien, maar hadden tegelijkertijd wel de plicht om de stad te onderhouden en te verdedigen.

Privileges

Het krijgen van meer of andere rechten. Een individu, een groep personen of een organisatie heeft zo een bevoorrechte positie op anderen.

Raffinaderij

Een fabriek die een grondstof of product door een scheidingsproces een zuivere vorm geeft. In suikerraffinaderijen werden bijvoorbeeld suikerbieten omgezet naar suiker.

Rederij

Een bedrijf waarbij iemand eigenaar is van één of meerdere schepen. De reder kan zelf met de schepen varen of de schepen verhuren.

Regent

Een bestuurder die namens iemand anders optreedt (plaatsvervanger).

Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden

Een republiek is een staatsvorm waarbij er geen vorst is, maar waarbij het staatshoofd gekozen wordt door de bevolking. Na de onafhankelijk van Spanje werd in 1588 de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden uitgeroepen dat bestond uit zeven gewesten.

Schout

Een lokale ambtenaar met bestuurlijke en gerechtelijke taken. Daarnaast was een schout ook verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde.

Stadsrecht

Het recht van een stad op eigen bestuur en rechtspraak.

Stadssecretaris

Iemand die een lid is van het dagelijks bestuur van de stad.

Sociëteit van Berbice

In 1720 wordt de particuliere Sociëteit van Berbice opgericht. De sociëteit was verantwoordelijk voor het besturen en winstgevend maken van de kolonie Berbice.

Sociëteit van Suriname

In 1683 wordt de particuliere Sociëteit van Suriname opgericht. De sociëteit was verantwoordelijk voor het besturen en winstgevend maken van de kolonie Suriname.

Trans-Atlantische slavenhandel

De handel in slaafgemaakten van Afrika naar de koloniën in West-Indië. De driehoekshandel hield in dat de Europeanen slaafgemaakten uit Afrika haalden naar Amerika brachten, waarna de verbouwde producten uit de koloniën werden verscheept naar de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC)

In 1602 werd de particuliere onderneming opgericht. De VOC had een monopolie op de overzeese handel tussen de Republiek en de koloniën in Oost-Indië.

Waag

Een gebouw waar goederen werden gewogen. Handelaren waren verplicht hun goederen te laten wegen. Een waag was één van de stadsrechten.

West-Indische Compagnie (WIC)

In 1621 werd de handelsvereniging opgericht. De WIC had in de zeventiende en achttiende eeuw het alleenrecht op de handel en scheepsvaart op Amerika en West-Afrika.